

PRÁVNÍ MONOGRAFIE

Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži

DANA ONDREJOVÁ

Wolters Kluwer
Česká republika

Vzor citace: ONDREJOVÁ, D. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 328

Kapitola 5, nazvaná „Právní prostředky proti nekalé soutěži obsažené v obchodním zákoníku“, získala 2. místo v soutěži „Právník roku 2009“, kategorie „Talent roku“.

Právní stav publikace je k 1. 1. 2010
Lektoroval: prof. JUDr. Petr Hajn, DrSc.
© JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D., 2010

ISBN 978-80-7357-505-2

Tuto knihu věnuji svým rodičům.

Za inspirativní podněty děkuji Davidovi.

OBSAH

Seznam použitých zkratek	XI
1. KAPITOLA Úvod	1
1.1 Obecně o právní regulaci soutěžního jednání	1
1.2 Právní regulace nedovoleného omezování hospodářské soutěže	2
1.3 Právní regulace nekalosoutěžního jednání	4
2. KAPITOLA Přehled právních prostředků ochrany proti nekalé soutěži	16
3. KAPITOLA Osoby legitimované ve sporech z nekalé soutěže	22
3.1 Obecné vymezení subjektů právních vztahů v nekalé soutěži	22
3.2 Aktivně legitimované osoby ve sporech z nekalé soutěže	23
3.2.1 Soutěžitelé jakožto osoby aktivně legitimované ve sporech z nekalé soutěže	24
3.2.1.1 Obecné vymezení soutěžitelů v právní úpravě a judikatuře	24
3.2.1.2 Soutěžitelé v užším slova smyslu	34
3.2.1.3 Soutěžitelé v širším slova smyslu	38
3.2.1.4 Aktivní legitimace soutěžitelů ve sporech z nekalé soutěže	42
3.2.2 Spotřebitelé jakožto osoby aktivně legitimované ve sporech z nekalé soutěže	43
3.2.2.1 Vymezení pojmu „spotřebitel“	43
3.2.2.2 Aktivní legitimace spotřebitelů ve sporech z nekalé soutěže	47
3.2.2.3 Hledisko tzv. průměrného spotřebitele v nekalé soutěži	49
3.2.3 Aktivní legitimace tzv. jiných osob, jejichž práva byla nekalosoutěžním jednáním ohrožena nebo porušena ve sporech z nekalé soutěže	67
3.2.4 Právnícké osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů nebo spotřebitelů jakožto osoby aktivně legitimované ve sporech z nekalé soutěže	69
3.2.4.1 Vymezení právníckých osob oprávněných hájit zájmy soutěžitelů nebo spotřebitelů	69
3.2.4.2 Aktivní legitimace právníckých osob oprávněných hájit zájmy soutěžitelů nebo spotřebitelů	75
3.3 Pasivně legitimované osoby ve sporech z nekalé soutěže	79

3.3.1	Základní vymezení pasivně legitimovaných osob ve sporech z nekalé soutěže	79
3.3.2	Tzv. osoby pomocné	81
3.3.3	Spotřebitel jakožto osoba pasivně legitimovaná ve sporech z nekalé soutěže	85

4. KAPITOLA Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži obsažené v obchodním zákoníku 87

4.1	Obecné otázky právní regulace prostředků ochrany proti nekalé soutěži obsažených v obchodním zákoníku	87
4.2	Zdržení se nekalosoutěžního jednání	90
4.3	Odstranění nekalosoutěžního stavu	95
4.4	Přiměřené zadostiučinění	99
4.4.1	Podstata institutu přiměřeného zadostiučinění	99
4.4.2	Forma přiměřeného zadostiučinění	102
4.4.2.1	Nemateriální podoba přiměřeného zadostiučinění	103
4.4.2.2	Materiální podoba přiměřeného zadostiučinění	106
4.4.3	Další zásady (limity) ovládající rozhodování soudů o tzv. satisfakční žalobě	111
4.4.4	Závěrem k přiměřenému zadostiučinění	114
4.5	Náhrada škody	115
4.5.1	Obecně k právní regulaci náhrady škody způsobené nekalosoutěžním jednáním	115
4.5.2	Předpoklady odpovědnosti za škodu	116
4.5.3	Objektivní princip odpovědnosti za škodu	117
4.5.4	Způsob a rozsah náhrady škody	119
4.5.5	Praktické aspekty uplatnění nároku na náhradu škody v nekalosoutěžních sporech	122
4.5.6	Rozdíly mezi nárokem na náhradu škody a nárokem na přiznání přiměřeného zadostiučinění v nekalosoutěžních sporech	124
4.5.7	Náhrada škody v případě souběhu civilních a veřejnoprávních soutěžních deliktů	127
4.6	Vydání bezdůvodného obohacení	131
4.7	Promlčení právních nároků ochrany proti nekalé soutěži obsažených v obchodním zákoníku	135
4.7.1	Několik slov k institutu promlčení úvodem	135
4.7.2	Promlčení nároku na zdržení se a odstranění nekalosoutěžního jednání	136
4.7.3	Promlčení nároku na přiměřené zadostiučinění	137
4.7.4	Promlčení nároku na náhradu škody	139
4.7.5	Promlčení nároku na vydání bezdůvodného obohacení	140
4.7.6	Závěrem k promlčení právních nároků ve věcech nekalé soutěže	141
4.8	K „časovému omezení“ ochrany před nekalou soutěží	141

5. KAPITOLA Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži obsažené v občanském zákoníku 145

5.1	Předběžný zákaz zásahu do pokojného stavu (§ 5 OZ)	145
-----	--	-----

5.2	Svépomoc (§ 6 OZ)	148
5.3	Nutná obrana (§ 418 OZ)	150
6.	KAPITOLA Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži obsažené v občanském soudním řádu	153
6.1	Předběžné opatření (§ 74 a násl. a § 102 OSŘ)	153
6.1.1	Podstata a smysl předběžného opatření ve věcech nekalé soutěže	153
6.1.2	Návrh na nařízení předběžného opatření	156
6.1.2.1	Petit návrhu na nařízení předběžného opatření	156
6.1.2.2	Podmínka složení tzv. jistoty	159
6.1.3	Rozhodování soudu o nařízení předběžného opatření	162
6.2	Uveřejnění rozsudku na náklady povinné strany (§ 155 odst. 4 OSŘ)	168
6.3	Určovací žaloba [§ 80 písm. c) OSŘ]	171
7.	KAPITOLA Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži obsažené ve zvláštních zákonech	175
7.1	Obecně k právním prostředkům ochrany proti nekalé soutěži obsaženým ve zvláštních zákonech	175
7.2	Zákon o regulaci reklamy	179
7.3	Tiskový zákon	183
7.4	Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání	184
7.5	Zákon na ochranu zvířat proti týrání	185
7.6	Zákon o podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl	186
7.7	Zákon o ochraně spotřebitele	186
7.7.1	Nekalé obchodní praktiky	186
7.7.1.1	Klamavé obchodní praktiky	189
7.7.1.2	Agresivní obchodní praktiky	190
7.7.2	Dohled nad dodržováním zákazu nekalých obchodních praktik	191
8.	KAPITOLA Trestněprávní prostředky ochrany proti nekalé soutěži	193
8.1	Trestněprávní postih nekalé soutěže podle trestního zákona z roku 1961 (účinnost do 31. prosince 2009)	194
8.1.1	Trestný čin nekalé soutěže	194
8.1.2	Trestný čin porušování závazných pravidel hospodářského styku	198
8.2	Trestněprávní postih nekalé soutěže podle trestního zákoníku z roku 2009 (účinnost od 1. ledna 2010)	200
9.	KAPITOLA Mimoprávní prostředky ochrany proti nekalé soutěži	203

10. KAPITOLA	Procesní specifika ve věcech nekalé soutěže	206
10.1	Úvodem k procesním specifikům ve věcech nekalé soutěže	206
10.2	Procesní specifika ve věcné příslušnosti soudů	208
10.3	Procesní specifika v oblasti dokazování – důkazní břemeno	210
10.4	Zákaz kumulace žalob a institut tzv. vedlejšího účastenství	214
10.4.1	Zákaz kumulace žalob	214
10.4.2	Tzv. vedlejší účastenství	216
10.5	Vyloučení veřejnosti při jednání	219
10.6	Soudní smír	220
10.7	Mezitímní rozsudek	222
11. KAPITOLA	Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži v právu ES	224
11.1	Regulace nekalé soutěže obsažená ve Smlouvě o fungování EU	224
11.2	Regulace nekalé soutěže obsažená ve směrnicih ES	227
11.2.1	Obecně k regulaci nekalé soutěže prostřednictvím směrní ES	227
11.2.2	Směrnice o klamavé a srovnávací reklamě – kodifikované znění	231
11.2.3	Směrnice o nekalých obchodních praktikách	234
12. KAPITOLA	Nekalosoutěžní jednání s mezinárodním prvkem (kolizní otázky nekalé soutěže)	237
12.1	Ke kolizním otázkám nekalé soutěže úvodem	237
12.2	Řešení kolizních otázek nekalé soutěže	242
12.2.1	Řešení účinků nekalosoutěžního jednání podle obchodního zákoníku	242
12.2.1.1	Teritoriální působnost práva proti nekalé soutěži	242
12.2.1.2	Osobní působnost práva proti nekalé soutěži	245
12.2.2	Řešení kolizních otázek nekalé soutěže podle zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním	247
12.2.3	Řešení kolizních otázek nekalé soutěže podle nařízení Řím II (kolizní otázky na úrovni EU)	251
13. KAPITOLA	Přehled nejvýznamnějších použitých rozhodnutí českých soudů a Soudního dvora Evropské unie týkajících se právních sporů z nekalé soutěže	255
14. KAPITOLA	Seznam základní použité literatury	261
PŘÍLOHY	1. Vybraná ustanovení z právních předpisů	264
	2. Vybraná ustanovení z dokumentů ES	302
	Rejstřík	312

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Komise – Komise Evropské unie

Listina základních práv a svobod – usnesení předsednictva ČNR ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku ČR, ústavní zákon č. 2/1993 Sb.

Madridská dohoda – Madridská dohoda o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu zboží ze dne 14. dubna 1891

Obchodní zákoník (ObchZ) – zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Občanský soudní řád (OSŘ) – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Občanský zákoník (OZ) – zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Pařížská úmluva – Pařížská unijní úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883 ve znění vyhlášky č. 81/1985 Sb., jíž je Česká republika vázána od roku 1919

Směrnice o klamavé a srovnávací reklamě – směrnice Rady 84/450/EHS ze dne 10. září 1984 o klamavé reklamě ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/55/ES

Směrnice o klamavé a srovnávací reklamě (kodifikované znění) – směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/114/ES ze dne 12. prosince 2006 o klamavé a srovnávací reklamě (kodifikované znění)

Směrnice o nekalých obchodních praktikách – směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004

Smlouva o fungování EU – Smlouva o založení Evropského společenství ze dne 25. března 1957 (Římská smlouva), ve znění Lisabonské smlouvy

Soudní řád správní – zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů

- Správní řád** – zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Tiskový zákon** – zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku, ve znění pozdějších předpisů
- Trestní zákon (z r. 1961)** – zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Trestní zákoník (z r. 2009)** – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Vážený č.** – Sbírka rozhodnutí Nejvyššího soudu (ročníky 1918 až 1939) označená jménem pořadatele této sbírky a doplňkovou zkratkou
- Zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním (ZMPS)** – zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon o ochraně hospodářské soutěže (ZOHS)** – zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon o ochraně spotřebitele (ZOS)** – zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání (ZPRTV)** – zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon o regulaci reklamy (ZRR)** – zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon proti nekalé soutěži** – zákon č. 111/1927 Sb. z. a n., proti nekalé soutěži

1. KAPITOLA

Úvod

-
- 1.1 Obecně o právní regulaci soutěžního jednání
 - 1.2 Právní regulace nedovoleného omezování hospodářské soutěže
 - 1.3 Právní regulace nekalosoutěžního jednání
-

1.1

Obecně o právní regulaci soutěžního jednání

Silný konkurenční tlak lze pozorovat téměř ve všech oblastech podnikání. Podnikatelé usilují rozmanitými prostředky o to, aby právě oni vyšli ze soutěžního boje úspěšně. To jim výslovně přiznává ustanovení § 41 věta před středníkem ObchZ, podle něhož mají „*soutěžitelé právo svobodně rozvíjet svou soutěžní činnost v zájmu dosažení hospodářského prospěchu a sdružovat se k výkonu této činnosti*“. Hospodářská soutěž se tak v důsledku snahy soutěžitelů o dosažení co největšího zisku zpravidla s co nejmenší námahou stává stále více agresivní, neboť tito hledají stále nové a účinnější prostředky, jak získat zákazníky za využití různorodých praktik. Za „hospodářskou soutěž“ se tak obecně považuje určitý proces střetu různých zájmů různých subjektů na trhu, na který vstupují s cílem získat určitý hospodářský prospěch.

Jednání soutěžitele však nemůže být na újmu ostatním soutěžitelům a spotřebitelům a rovněž nemůže vést k tzv. zdivočení soutěžních mravů (srov. ustanovení § 41 in fine ObchZ: „... jsou však povinni přitom dbát právně závazných pravidel hospodářské soutěže a nesmějí účast v soutěži zneužívat“).

Právě z uvedených důvodů musí existovat *efektivní právní regulace*, která by hospodářskou soutěž udržovala v obecně přijatelných mezích. Právní regulace soutěžního chování nemůže potlačit svobodu soutěžitele snažit se o dosažení vlastního prospěchu a porážku svých konkurentů, ale musí hospodářskou soutěž dovolit a pouze tlumit její projevy tak, aby byly vyváženy potřeby soutěžitelů i spotřebitelů a aby hospodářská soutěž fungovala morálně aprobovaným způsobem.

Jak již bylo uvedeno výše, soutěžitelé nesmějí své účasti v hospodářské soutěži zneužívat (§ 41 in fine ObchZ). Oním *zneužitím účasti v hospodářské soutěži* se v souladu s ustanovením § 42 odst. 1 ObchZ rozumí nekalé soutěžní jednání (zákon zde zavádí legislativní zkratku „nekalá soutěž“) a nedovolené omezování hospodářské soutěže.

V této souvislosti hovoříme o tzv. *dvou větvích soutěžního práva* – soukromoprávní (nekalá soutěž) a veřejnoprávní (nedovolené omezování hospodářské soutěže označované rovněž jako tzv. existenční ochrana konkurence či hospodářské soutěže nebo kartelové či antitrustové právo).

1.2

Právní regulace nedovoleného omezování hospodářské soutěže

Tzv. *nedovolené omezování hospodářské soutěže* upravuje zvláštní zákon (srov. § 42 odst. 2 ObchZ), jímž se rozumí zákon o ochraně hospodářské soutěže, jehož primárním cílem je ochrana existence hospodářské soutěže na relevantním trhu proti jejímu vyloučení, omezení a jinému narušení nebo ohrožení (srov. ustanovení § 1 odst. 1 ZOHS), sekundárním cílem je poté ochrana zájmů jednotlivců, tedy soutěžitelů nebo spotřebitelů (pod heslem „soutěž je nejlepší přítel spotřebitele“).

Zákon o ochraně hospodářské soutěže upravuje ochranu hospodářské soutěže jako existujícího fenoménu a jeho *objektem je udržení existující úrovně funkční soutěže, její rozvíjení do budoucna* a bránění praktikám, které by existující úroveň a její další potenciální rozvoj narušily. Veřejnoprávní posuzování (podle veřejnoprávních principů) hospodářské soutěže klade důraz na odhalování dopadů protisoutěžního jednání na celou společnost – na základní principy, na základní hospodářská pravidla ve společnosti, na dopady z hlediska samotného společenského systému v tom nejobecnějším smyslu tohoto slova. Soukromoprávní posuzování hospodářské soutěže se naproti tomu zaměřuje na dopady protisoutěžního jednání z hlediska jednotlivých subjektů, ať už adresátů protisoutěžního jednání záměrně zvolených, vůči nimž takové jednání mělo zcela záměrně směřovat, nebo subjektů dotčených tímto jednáním jaksi „mimochodem“. Rozhodující je pak alespoň potenciální existence újmy způsobené nikoli „systému“, ale konkrétním subjektům, které se v rámci systému nacházejí.

Mají-li být tedy aplikována pravidla veřejnoprávní ochrany hospodářské soutěže (zákon o ochraně hospodářské soutěže), pak toliko na případy, kdy protisoutěžní útok není zaměřen na jednotlivé subjekty, nejčastěji v postavení konkurentů či v postavení spotřebitelů, nebo kdy nezpůsobuje újmu toliko těmto subjektům, aniž by byly dotčeny základní soutěžní hodnoty. Rozlišení mezi soukromoprávním charakterem protisoutěžního útoku a veřejnoprávním charakterem nemusí být vždy jednoduché, je třeba však úvodem zdůraznit, že i kdyby jednání mělo formálně znaky jednotlivých protisoutěžních deliktů podle zákona o ochraně hospodářské soutěže a nesplňovalo by zároveň svoje veřejnoprávní znaky, materiálně by nemohlo dojít k naplnění takového deliktu, aplikace zákona o ochraně hospodářské soutěže by byla vyloučena – a tento by tak nemohl být v jeho jednotlivých skutkových podstatách porušen.¹

Zákon o ochraně hospodářské soutěže *směřuje k potírání* tří hlavních skutkových podstat narušení hospodářské soutěže, a to dohod narušujících soutěž, zneužití dominantního postavení a spojení soutěžitelů (tzv. kontrola koncentrací). *Dozorovým orgánem* v této oblasti je Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,² ústřední orgán státní správy, jenž vede příslušné řízení o porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže podle správního řádu (správní řízení). Proti jeho rozhodnutí je možnost podat rozklad předsedovi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, jenž lze poté napadnout žalobou u Krajského soudu v Brně, jakožto soudu místně i věcně příslušného k řešení žalob ve věcech ochrany hospodářské soutěže (avšak nikoliv nekalé soutěže) podle soudního řádu správního; proti jeho rozhodnutí lze poté podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu (§ 102 a násl. soudního řádu správního).

Na začátku devadesátých let dvacátého století se uvažovalo o *komplexním zákoně*, který by reguloval celou oblast hospodářské soutěže. Nakonec však převážily obavy nad vhodností takové úpravy a existenční ochrana hospodářské soutěže se stala předmětem samostatného zákona a úprava nekalé soutěže byla začleněna do obchodního zákoníku. Hlavním důvodem byl převažující veřejnoprávní charakter práva na ochranu hospodářské soutěže oproti převážně soukromoprávní povaze práva proti nekalé

¹ RAUS, D., NERUDA, R. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže*. Komentář a souvisící české i komunitární předpisy. 2. aktualizované a přepracované vydání, Praha : Linde Praha, a. s., 2006, str. 15.

² Postavení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže upravuje zákon č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů.

soutěži. Pro rozdělení obou těchto oblastí do dvou samostatných zákonů mluvila kromě tradice i potřeba urychleného legislativního řešení kartellovéprávní problematiky v souvislosti se zahájením přestavby ekonomiky začátkem devadesátých let dvacátého století, neboť existovala obava z průtahů, kdyby zákon měl být obsáhlejší.³

1.3

Právní regulace nekalosoutěžního jednání

Právní regulace nekalé soutěže je obsažena v obchodním zákoníku v jeho hlavě V., nazvané „Hospodářská soutěž“. Tato hlava se člení na tři díly. První díl, nazvaný „Účast na hospodářské soutěži“, se věnuje obecným otázkám účasti v hospodářské soutěži a rozdělení soutěžního práva na právo proti nekalé soutěži a právo proti nedovolenému omezování hospodářské soutěže. Druhý díl, nazvaný „Nekalá soutěž“, se zabývá vymezením toho, co se rozumí nekalou soutěží, deklarací, že se nekalá soutěž zakazuje a jednotlivými zvláštními skutkovými podstatami nekalé soutěže (§ 45–52 ObchZ), jež jsou v zákoně uvedeny demonstrativním výčtem. Třetí díl, nazvaný „Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži“, se poté věnuje osobám aktivně legitimovaným z nekalé soutěže a jejich nárokům včetně regulace důkazního břemene.

Nekalá soutěž (§ 44–54 ObchZ) je opakem dovoleného soutěžního chování soutěžitelů. Hlavním předmětem ochrany práva proti nekalé soutěži je tzv. *triáda zájmů* – jedná se o ochranu zájmů soutěžitelů, spotřebitelů a hospodářské soutěže (zde však nikoliv proti jejímu omezení či vyloučení, jak je tomu v případě veřejnoprávní větve soutěžního práva, ale jakýchsi „férových“ pravidel soutěže nebo také „kvality“ soutěže). Dlouhou dobu platilo, že uvedené tři prvky byly chráněny souřadně, tzn. že ochrany z pohledu práva proti nekalé soutěži požívaly všechny tři prvky ve stejné míře, ochrana žádného z nich „nevyčnívala“. V současné době je tato rovnost do jisté míry narušena, když vyvstává ochrana jednoho z nich, a to ochrana spotřebitele. To je patrné jak ze znění příslušných evropských směrnic (zejména směrnice o nekalých obchodních praktikách), tak z judikatury Soudního dvora Evropské unie.

³ MUNKOVÁ, J. *Právo proti nekalé soutěži. Komentář*. 3. vydání, Praha : C. H. Beck, 2008, str. 27.

Nekalá soutěž tak nechrání existenci konkurence na trhu (kvantitativní stránku hospodářské soutěže), ale spíše kvalitativní stránku hospodářské soutěže. Obchodní zákoník vymezuje nekalou soutěž jako „*jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům*“ (srov. ustanovení § 44 odst. 1 ObchZ). Uvedené ustanovení se označuje jako tzv. **generální klauzule nekalé soutěže** a k tomu, abychom určité jednání mohli považovat za nekalosoutěžní, musí být všechny tři podmínky generální klauzule (tj. 1. jednání v hospodářské soutěži, 2. které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a 3. i které je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům) splněny kumulativně. Nesplnění jen jednoho z uvedených znaků znamená, že se nebude jednat o nekalosoutěžní jednání.

Pojmem „*jednání v hospodářské soutěži*“ se budeme zabývat dále v textu.

Pojem „*dobré mravy soutěže*“ neznamena totéž, co „*dobré mravy*“ obecně (jak je známe například z ustanovení § 49 OZ). Zde je nutno zohlednit výraz „*soutěže*“, čímž zákonodárce dává najevo, že při konkurenčních bojích platí pravidla jiné morálky než normativní příkazy dobrých mravů v obecném slova smyslu (určitý stupeň agresivity je však tolerovatelný). K pochopení pojmu „*dobré mravy soutěže*“ se vyjádřila výstižně již prvorepubliková judikatura:⁴ „*V onom směru jest rozlišovati mezi dobrými mravy vůbec a mezi dobrými mravy soutěže. Jsou jednání, jež jsou sice podle zásad obecné morálky nezávadná, mohou však býti závadná s přísnějšího hlediska dobrých mravů soutěže; naproti tomu nesmí však ani při obchodním styku, ani při soutěži jednání a zvyklosti odporovati požadavkům občanské morálky. Jest posuzovati podle konkrétních poměrů, co se srovnává s dobrými mravy vůbec a s dobrými mravy soutěže. Měřítkem v podstatě budou mravní názory, obyčeje, zvyklosti, usance apod., které zachovávají všichni spravedlivě, poctivě, čestně a svědomitě jednající účastníci soutěžního zápasu. Pokud jest dbáti zájmů soutěžitelských a zájmů zákaznických. Solidarita soutěžitelská nesmí sahati tak daleko, aby znemožňovala ochranu spotřebitelů a volnost soutěže.*“

Vymezením výrazu „*způsobilost přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům*“ se zabýval Nejvyšší soud ČR:⁵ „*V nekalé soutěži postačuje, že možnost újmy jinému soutěžiteli hrozí, když způsobilost*

⁴ Rozhodnutí Vážný 12.336 (čj. Rv I 1625/31).

⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. ledna 2006, sp. zn. 32 Odo 1642/2005.

*přivodit újmu není totožná s existencí újmy (srov. § 44 odst. 1 ObchZ). Zákonodárce záměrně užil slova „újma“, čímž neměl na mysli pouze škodu, jak je chápána v § 415 a násl. OZ. Újma je pojem obsahově širší, neboť zahrnuje nejenom škodu hmotnou, ale i nemateriální, kdy újma na straně soutěžitele může znamenat např. přesun zákazníků, snížení potenciálního zisku apod.“ Pojem „újma“ je tradičně vykládán velmi široce, zahrnuje tedy nejen újmu materiální, tedy způsobenou hmotnou škodu, ale i újmu nemateriální, což může být například poškození dobré pověsti. Podle P. Hajna⁶ zahrnuje i každé omezení spotřebitelova komfortu. Nekalosoutěžní jednání je tak považováno za tzv. *ohrožovací delikt*,⁷ což znamená, že postačí, pokud danému soutěžiteli vznik újmy teoreticky objektivně hrozí (tj. pouhá „způsobilost“ tuto újmu přivodit).⁸*

Nejvyšší soud ČR⁹ se k problematice „způsobilosti přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům“ vyjádřil podrobně následovně:

„Při posuzování otázky, zda jednání soutěžitele je, či není způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům, je nutno přihlídnout ke všem okolnostem konkrétního případu. Právní posouzení tohoto znaku generální klauzule nekalé soutěže v sobě zahrnuje několik podstatných závěrů učiněných k dílčím otázkám, a to:

- a) Pouhé způsobení újmy soutěžiteli (nebo možnost způsobení takové újmy) ještě nevypovídá o nekalém charakteru soutěžního jednání... Jestliže je druhým působena hospodářská újma takovými prostředky, které jsou v hospodářském boji považovány za soutěžně slušné (to nevyklučuje určitou dávku soutěžní agresivity, soutěžní lstivosti), nelze z toho vyvozovat protiprávnost takového jednání. V hospodářském soutěžním boji se neuplatní starořímská zásada „neminem laedere“.*
- b) Pro kvalifikaci „nekalá soutěž“ se vyžaduje pouhá způsobilost přivodit újmu soutěžitelům nebo spotřebitelům, není tedy nutný sám vznik újmy. Možnost, že jednomu nebo druhému z uvedených subjektů bude*

⁶ HAJN, P. *Právo nekalé soutěže*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1994, str. 24.

⁷ Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. ledna 2006, sp. zn. 32 Odo 1642/2005.

⁸ Srov. ELIÁŠ, K., BEJČEK, J. a kol. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. 3. vydání, Praha : C. H. Beck, 1996, str. 302, nebo HAJN, P. *Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2000, str. 127.

⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. dubna 2008, sp. zn. 32 Cdo 139/2008. Nejvyšší soud ČR odkazuje v tomto rozhodnutí na pojetí dané problematiky z pohledu P. Hajna obsažené in HAJN, P. *Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2000, str. 127.

způsobena újma, musí být ovšem možností reálnou, nikoliv vyspekulovanou a velmi nepravděpodobnou. Pokud by určité jednání bylo zakazováno jen na základě vysoce teoretické možnosti újmy, šlo by o málo důvodné omezení podnikatelské svobody.

- c) Zákon nijak neurčuje rozsah újmy, která musí z určitého jednání alespoň hrozit, aby takové jednání mohlo být posouzeno jako nekalosoutěžní; nehovoří např. o újmě značného rozsahu, újmě podstatné apod. I tu bude záležet na tom, jak bude vykládán pojem „újma“; v rozhodovací praxi lze dospět k názoru, že újma (ať již hrozící nebo skutečně existující) v zanedbatelném rozsahu vlastně újmou není.“

Formulace užitá v ustanovení § 44 odst. 1 ObchZ „...přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům...“, resp. zde použité množné číslo („soutěžitelům nebo spotřebitelům“), by mohla vést k závěru, že o nekalou soutěž se bude jednat pouze tehdy, pokud konkrétní jednání bude způsobilé přivodit újmu více než jednomu soutěžiteli nebo spotřebiteli. Při použití restriktivního výkladu by mohlo být považováno jednání, které je způsobilé přivodit újmu jen jednomu soutěžiteli (spotřebiteli), za jednání v souladu s právem, tudíž dovolené. Takový výklad je však nepřipustný, uvedené „množné číslo budeme chápat pouze jako určitou množinu možných subjektů, která bývá v různých okamžicích naplněna různým počtem subjektů, někdy pouze subjektem jediným“.¹⁰ Nutno však upozornit na skutečnost, že například reklamní praktiky nebudou posuzovány z pohledu možného oklamání jednoho konkrétního spotřebitele, ale tzv. průměrného spotřebitele (k tomu blíže viz dále v textu).

Nezbytnou součástí generální klauzule je poslední věta ustanovení § 44 odst. 1 ObchZ, jež stanoví, že „*nekalá soutěž se zakazuje*“. Toto ustanovení má zásadní význam, neboť bez něj by nebylo možné uplatnit **sankční prostředky** upravené v ustanovení § 53 a 54 ObchZ, jelikož by chyběla jednoznačná kvalifikace takového jednání jako protiprávního.¹¹ Právní regulace prostředků ochrany proti nekalé soutěži je velmi kusá a existuje tak, stejně jako v celém právu proti nekalé soutěži, poměrně otevřený prostor pro jejich interpretaci, neboť obchodní zákoník nestanoví pro jejich použití (s výjimkou konkrétního omezení jejich použitelnosti ze strany právnických osob oprávněných hájit zájmy soutěžitelů nebo spotřebitelů)

¹⁰ HAJN, P. *Právo nekalé soutěže*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1994, str. 20.

¹¹ MUNKOVÁ, J. *Právo proti nekalé soutěži. Komentář*. 3. vydání, Praha : C. H. Beck, 2008, str. 43.

v podstatě žádné mantinely. I v této oblasti se tak uplatňuje tzv. diskreční oprávnění soudů (možnost jejich uvážení).

Generální klauzule nekalé soutěže (§ 44 odst. 1 ObchZ) je doplněna ustanovením § 44 odst. 2 ObchZ, v němž je uveden demonstrativní výčet (srov. výraz „zejména“) tzv. ***zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže***, jež jsou blíže upraveny v ustanoveních § 45–52 ObchZ. Konkrétně se jedná o klamavou reklamu (§ 45 ObchZ), klamavé označení zboží a služeb (§ 46 ObchZ), vyvolání nebezpečí záměny (§ 47 ObchZ), parazitování na pověsti (§ 48 ObchZ), podplácení (§ 49 ObchZ), zlehčování (§ 50 ObchZ), srovnávací reklamu (§ 50a ObchZ), porušování obchodního tajemství (§ 51 ObchZ) a ohrožování zdraví a životního prostředí (§ 52 ObchZ).

V souvislosti s vymezením vztahu generální klauzule nekalé soutěže a tzv. zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže se hovoří o tzv. omezující a rozšiřující funkci generální klauzule. Podle *omezující funkce* generální klauzule je možné kvalifikovat určité jednání jako nekalosoutěžní podle některé z tzv. zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže pouze tehdy, jsou-li nejprve naplněny podmínky generální klauzule. *Rozšiřující funkce* generální klauzule znamená to, že jsou-li splněny podmínky generální klauzule, lze určité jednání postihnout jako nekalosoutěžní, i když se nejedná o některou ze zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže obsažených v ustanovení § 45–52 ObchZ (v této souvislosti se poté hovoří o tzv. soudcovských, nepojmenovaných, dalších nebo jiných skutkových podstatách nekalé soutěže, které vznikají zejména rozvedením pojmu „dobré mravy soutěže“).

Shrnutě řečeno, splnění podmínek generální klauzule nekalé soutěže je předpokladem toho, abychom mohli určité jednání podřadit pod některou z tzv. zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže, a současně samostatně aplikovatelné ustanovení pro případ, že by dané jednání nebylo podřaditelné pod žádnou ze zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže, a přesto by byly splněny podmínky uvedené v generální klauzuli § 44 odst. 1 ObchZ.

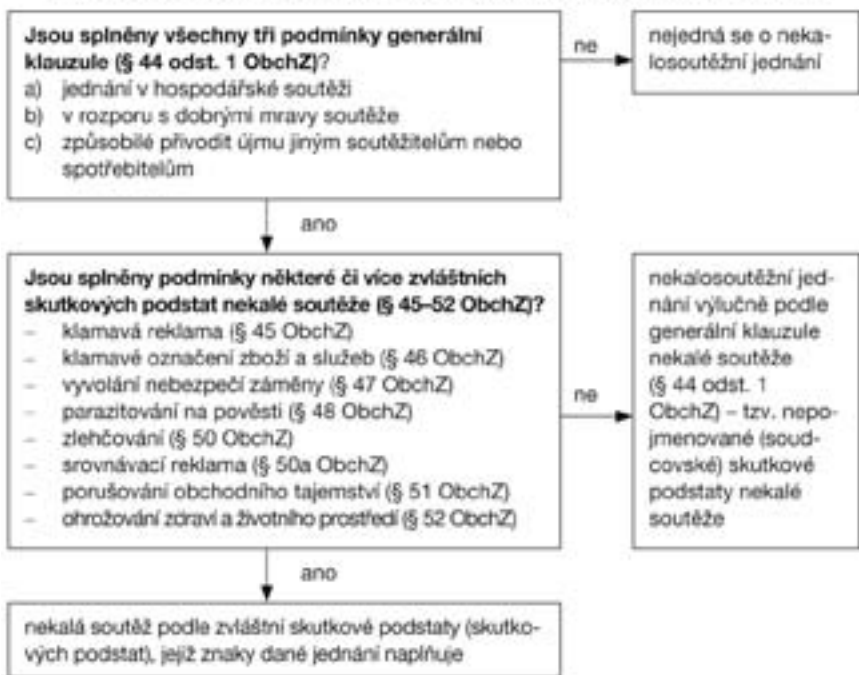
Uvedené potvrzuje i rozhodovací praxe Nejvyššího soudu ČR – například rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR,¹² podle něhož „*není nutné řešit podmínky konkrétních skutkových podstat, nebyla-li naplněna generální klauzule nekalé soutěže*“, nebo jiné rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR,¹³ v souladu s nímž „*při posuzování otázky, zda jednání soutěžitele splňuje podmínky zvláštní skutkové podstaty nekalé soutěže, je nutné nejprve zjistit, zda splňuje tři základní podmínky obecné skutkové podstaty nekalé soutěže,*

¹² Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. července 2008, sp. zn. 32 Cdo 2085/2007.

¹³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. dubna 2008, sp. zn. 32 Cdo 139/2008.

tj. generální klauzule“, byť nelze opomenout jistý „výkyv“ z této ustálené judikatury, který lze považovat spíše za pochybení než za změnu v koncepci aplikace generální klauzule¹⁴ (a to také s ohledem na skutečnost, že se věci nezabýval následně velký senát Nejvyššího soudu ČR), kdy Nejvyšší soud ČR¹⁵ uvedl, že „*vztah generální klauzule s jednotlivými skutkovými podstatami nekalé soutěže je takový, že pokud bude naplněna některá ze zvláštních skutkových podstat, bude mít protiprávní jednání současně znaky generální klauzule; na druhé straně, dojde-li k jednání, které nenaplní znaky některé ze zvlášť upravených skutkových podstat, může se přesto jednat o nekalou soutěž, jestliže nese znaky obecné skutkové podstaty.*“ Tento názor Nejvyššího soudu ČR však nebyl dále následován jinými soudy ani jím samotným.

Jak postupovat při zjišťování, zda je určité jednání nekalosoutěžní?

¹⁴ Ke kritice tohoto rozhodnutí a rovněž k další aktuální judikatuře týkající se generální klauzule nekalé soutěže Nejvyššího soudu ČR blíže viz ONDREJOVÁ, D. Generální klauzule nekalé soutěže v aktuální rozhodovací praxi Nejvyššího soudu ČR. *Soudní rozhledy*, 2009, č. 4, str. 121–126.

¹⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR v rozsudku ze dne 4. dubna 2006, sp. zn. 32 Odo 1370/2005.

Důvod, proč zákonodárce zvolil *koncepti nekalé soutěže* založenou na kombinaci generální klauzule a demonstrativního výčtu nekalosoutěžních skutkových podstat, je ten, že jedině tímto pojetím lze postihnout veškerá jednání, jež budou do budoucna naplňovat znaky generální klauzule (zákonodárce totiž není v okamžiku přijetí či novelizace právní normy schopen předvídat veškeré budoucí projevy soutěžního chování a jeho poruchy) bez nutnosti přesného výčtu konkrétních jednání, jak je tomu například v trestním zákoníku. Pokud by zákonodárce konkrétně vymezil a zakázal určité způsoby jednání v hospodářské soutěži výčtem taxativním (tj. úplným), našli by soutěžitelé záhy nový způsob, jak získat nekalou výhodu oproti své konkurenci, který by se nenalézal v taxativním výčtu, což by umožňovalo vymanit se z právní regulace nekalosoutěžního jednání, a to zřejmě není smyslem úpravy nekalé soutěže. Zákonodárce by bez existence generální klauzule musel příslušná ustanovení obchodního zákoníku neustále novelizovat, aby tak dosáhl postihu jednání, jež mohou být nekalosoutěžní, což by bylo značně neefektivní. Přesná formulace všech dílčích skutkových podstat nekalé soutěže, která by dopředu čelila všem jejím projevům, tak není možná ani praktická. Koncepte generální klauzule tak umožňuje soudcům uplatnit při rozhodovací činnosti do jisté míry také přirozenoprávní hledisko („dotváření práva“) a slouží rovněž k jakémusi vyplňování případných „mezer v právu“.

Obecnost právní regulace nekalé soutěže a generální klauzule zvláště si tak vyžaduje *podrobnější výklad a upřesňování*. Zákonodárce tak ponechal interpretační *prostor rozhodovací praxi soudů* všech instancí, zejména však Nejvyššího soudu ČR, jehož úkolem je mj. sjednocovat rozhodovací praxi soudů nižších stupňů, čímž tak judikatura právo nekalé soutěže do jisté míry „dotváří“. Soudy při zvažování, zda lze dané jednání kvalifikovat jako nekalosoutěžní, příp. jakou sankci (či v jaké výši) za dané jednání uloží, musí brát vždy ohled na okolnosti konkrétního případu, přičemž se použije pravidlo „vážení zájmů“ a hledisko „vnímání daného jednání tzv. průměrným spotřebitelem“ (k tomu blíže dále v textu).

Ačkoliv kontinentální právní systém nezná obecnou závaznost soudních rozhodnutí,¹⁶ v právu nekalé soutěže přesto platí, že toto je především *právem soudcovským*,¹⁷ neboť se ve značné míře nalézají v soudních

¹⁶ Oproti tomu systému *common law*, jenž je založen na obecné závaznosti soudních rozhodnutí (tzv. precedentní systém).

¹⁷ HAJN, P. *Jak jednat v boji s konkurencí*. Praha : Linde Praha, a. s., 1995, str. 17.

rozhodnutích. Judikatura tak poměrně strohou úpravu obsaženou v obchodním zákoníku rozvinula hned v několika směrech, přičemž „česká rozhodovací praxe ve věcech nekalé soutěže dosáhla slušného evropského standardu“.¹⁸

Současně však v této souvislosti nelze opomenout do jisté míry narušení právní jistoty subjektů právních vztahů v nekalé soutěži, kdy si tyto nemohou být ve všech případech jednoznačně jisti, zda jejich jednání (ne) naplňuje znaky nekalosoutěžního jednání (tj. zda jsou splněny všechny podmínky generální klauzule), neboť konečné hodnocení bude záviset na posouzení okolností každého jednotlivého případu soudem a jejich dosažení do podmínek obsažených v generální klauzuli, jakkoliv se judikatura snaží na sporné otázky odpovídat a tyto upřesňovat.

K nekalosoutěžnímu jednání dochází v naprosté většině případů ***mimo obchodní závazkový vztah*** (osoby, jež jednají nekalosoutěžně, ve většině případů nejednají na základě dohody, např. s jiným soutěžitelem, ale svévolně, samostatně, na základě vlastní úvahy). Lze si však představit také případ, kdy k nekalosoutěžnímu jednání bude docházet ***realizací dohody dvou soutěžitelů***, kdy tato bude například spočívat v závazku obou stran nepostupovat vůči sobě navzájem nekalosoutěžně a zaměřit se společně (souladný postup) například na zlehčování jejich konkurenta či nedovolené srovnávání s tímto konkurentem v rámci srovnávací reklamy, a to formou, jež mu může způsobovat újmu, případně ***porušením dohody*** spočívající například v závazku jedné smluvní strany nevyzradit obchodní tajemství třetím osobám. Případ nekalosoutěžního jednání založeného obchodním závazkovým vztahem však bude v praxi spíše výjimečný. Dělení nekalosoutěžního jednání na to, k němuž došlo v důsledku obchodního závazkového vztahu a k němuž došlo v důsledku jednání, jež nemá oporu ve smlouvě, má význam pro právní režim promlčení nároků vyplývajících z nekalosoutěžního jednání a rovněž pro předpoklady odpovědnosti za škodu a některé další otázky související s nárokem na náhradu škody v důsledku nekalosoutěžního jednání (k těmto otázkám blíže dále v textu).

Je třeba dodat, že nekalosoutěžní jednání ***nemusí být jednáním zaviněným***, ať už ve formě úmyslu či nedbalosti, ale bude za ně označeno také

¹⁸ Viz HAJN, P. *K extenzivnímu výkladu povinnosti zdržet se jednání nekalé soutěže*. In Sborník z mezinárodní konference „Vliv uvážení na obsahovou expanzi a restriktci obchodněprávních norem“. Brno : Masarykova univerzita, 2009, str. 35 a násl.

jednání zcela nahodilě bez jakéhokoli záměru poškozovat či způsobovat újmu jiným soutěžitelům či spotřebitelům. Pro hodnocení konkrétního jednání jako nekalosoutěžního postačí, octne-li se jednající subjekt, ať už soutěžitel, nebo jiná osoba, objektivně v nesouladu se soutěžními principy. Z tohoto východiska vycházela již prvorepubliková judikatura: „*Pokud jde o to, že žalovaná strana jednala bezelstně, není to směrodatné, neboť nekalé soutěže dopustit se může pachatel bez zlého úmyslu, ba dokonce jednáním zcela bezděčným.*“¹⁹ Z ní vychází také současná rozhodovací praxe soudů, například Vrchního soudu v Praze²⁰ („*podmínkou nekalosoutěžního jednání není ... vědomí nekale soutěžíciho o tom, že jeho jednání je jednáním nekalé soutěže*“) nebo Nejvyššího soudu ČR:²¹ „*Obchodní zákoník v příslušných ustanoveních upravujících nekalou soutěž (§ 44 a násl. ObchZ), tudíž stanovujících, co je jednáním v nekalé soutěži, volní složku projevu vůle (zavinění úmyslné či nedbalostní, zakládající možnost vyvinění – exkulpace) neřeší, ale právě naopak odpovědnost rušitele zakládá na objektivním principu.*“

Za nekalosoutěžní tak bude považováno také jednání, které nekalosoutěžně jednající osoba (rušitel) nezavinila (ať už úmyslně, či nedbalostně), neboť rozhodující bude výsledek, nikoliv pohnutky, které k danému jednání vedly.

Pro kvalifikaci určitého jednání jakožto nekalosoutěžního není rozhodující opakování ani dlouhodobost takového jednání, ale **postačí pouhý jeho jednorázový výskyt**; shodně Vrchní soud v Praze:²² „*Podmínkou nekalosoutěžního jednání není opakovanost či pravidelnost jednání, stejně jako vědomí nekale soutěžíciho o tom, že jeho jednání je jednáním nekalé soutěže.*“ Avšak podle Nejvyššího soudu²³ „*...nelze s jistotou tvrdit, že jednání žalované je možno považovat za jednání v rozporu s dobrými mravy soutěže, neboť žalobkyně vůbec neprokázala, že by žalovaná ve více případech, tj. opakovaně či dlouhodobě, poskytovala svým klientům informační leták; došlo k tomu prokazatelně jen v jednom případě*“. Tento závěr Nejvyššího soudu ČR vztahující se k nezbytnosti opakování či dlouhodobosti jednání, aby mohlo být toto považováno za nekalosoutěžní, nelze považovat za správný. Opakování ani dlouhodobost jednání nejsou obsaženy v podmínkách generální klauzule nekalé soutěže, ani nejsou

¹⁹ Rozhodnutí Vážný č. 13.525.

²⁰ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 19. dubna 1995, sp. zn. 3 Cmo 328/94.

²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. března 2006, sp. zn. 32 Odo 1230/2005.

²² Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 3 Cmo 328/94.

²³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. května 2007, sp. zn. 32 Odo 229/2006.

obecně považovány za nezbytný znak nekalosoutěžního jednání. Navíc při požadavku na „opakování“ takového jednání by vystal další značně neurčitý pojem, který by v sobě obsahoval otázku, „kolikrát je nutné nekalosoutěžní jednání opakovat, aby za toto mohlo být považováno“. Dávat v tomto ohledu prostor rozhodovací praxi dle okolností jednotlivého případu by mohlo být považováno nad rámec potřeby i účelnosti postihu nekalosoutěžního jednání.

Na rozdíl od veřejnoprávní ochrany hospodářské soutěže, kde jako tzv. dozorový orgán vystupuje Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, nelze označit v oblasti soukromoprávní ochrany hospodářské soutěže, tedy v oblasti nekalé soutěže, „dozorový orgán“, který by dbal na dodržování pravidel hospodářské soutěže. Subjekty se však mohou **obrátit se žalobou na soud**, který spor rozhodne v rámci civilního řízení probíhajícího podle příslušných ustanovení občanského soudního řádu včetně (ne)přiznání konkrétního právního prostředku ochrany, jenž bude v žalobě navržen.

Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži obsažené v obchodním zákoníku jsou dále *doplňovány* množstvím jiných právních prostředků z různých právních odvětví (tj. z oblasti práva občanského, trestního, správního apod.).

V případě, že se určitá osoba cítí dotčena na svých právech v důsledku nekalosoutěžního jednání a chce vstoupit s rušitelem do sporu, musí zvažovat tyto skutečnosti, jimiž se podrobněji zabývají následující kapitoly:

1. Lze řešit spor dohodou? (nezbytná ochota obou sporných stran)

- ano —→ konec sporu
- ne

2. Lze řešit spor mimosoudní cestou (tj. jinak než dohodou – za využití prostředků, jež nabízí např. občanský zákoník – předběžný zákaz zásahu do pokojného stavu, svépomoc, nutná obrana)?

- ano a subjekt se nechce obracet i po využití mimosoudních prostředků ochrany na soud —→ konec sporu
- ne nebo se subjekt po využití mimosoudních prostředků ochrany chce přesto obrátit na soud

3. **Je subjekt, jenž chce podat žalobu, skutečně osobou aktivně legitimovanou ve sporech z nekalé soutěže?** – tj. naplňuje daná osoba definiční znaky soutěžitele, spotřebitele či osoby jinak dotčené nekalou soutěží a má materiální prostředky (ev. energii) potřebné pro vedení soudního sporu (příp. jiné schopnosti)?

- nesplňuje podmínky pro aktivní legitimaci → konec sporu
- splňuje podmínky pro aktivní legitimaci, ale nemá materiální prostředky (ev. energii) pro vedení sporu → možnost obrátit se na právnickou osobu oprávněnou hájit zájmy soutěžitelů nebo spotřebitelů

- splňuje podmínky pro aktivní legitimaci a má materiální prostředky (ev. energii) pro vedení sporu

4. **V jakých nekalosoutěžních skutkových podstatách mohou aktivně legitimované osoby žalovat?**

- soutěžitelé:
 - ve všech případech nekalé soutěže (tj. § 44–52 ObchZ)
- spotřebitelé:
 - teoreticky ve všech případech nekalé soutěže (tj. § 44–52 ObchZ), ale musí být ohrožena či porušena jejich práva v důsledku nekalé soutěže, což bude prakticky pouze v následujících případech nekalé soutěže:
 - generální klauzule (§ 44 ObchZ)
 - klamavá reklama (§ 45 ObchZ)
 - klamavé označení zboží a služeb (§ 46 ObchZ)
 - vyvolání nebezpečí záměny (§ 47 ObchZ)
 - srovnávací reklama (§ 50a ObchZ)
 - ohrožování zdraví a životního prostředí (§ 52 ObchZ)
- tzv. jiné osoby dotčené nekalou soutěží:
 - za předpokladu, že budou daným nekalosoutěžním jednáním dotčena rovněž práva soutěžitele či spotřebitele, teoreticky ve všech případech nekalé soutěže (tj. § 44–52 ObchZ), v praxi se však bude uplatňovat v následujících případech nekalé soutěže:
 - generální klauzule (§ 44 ObchZ)
 - klamavá reklama (§ 45 ObchZ)
 - klamavé označení zboží a služeb (§ 46 ObchZ)
 - vyvolání nebezpečí záměny (§ 47 ObchZ)
 - srovnávací reklama (§ 50a ObchZ)
 - ohrožování zdraví a životního prostředí (§ 52 ObchZ)
- právnické osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů nebo spotřebitelů:
 - generální klauzule (§ 44 ObchZ)
 - klamavá reklama (§ 45 ObchZ)

- klamavé označení zboží a služeb (§ 46 ObchZ)
- vyvolání nebezpečí záměny (§ 47 ObchZ)
- ohrožování zdraví a životního prostředí (§ 52 ObchZ)

5. Je pravděpodobné, že do doby, než soud rozhodne ve věci samé, nastanou nevratné účinky nekalosoutěžního jednání?

- ano → návrh na vydání předběžného opatření
- ne

6. Co chce aktivně legitimovaná osoba soudním sporem získat?

- satisfakce morální → přiměřené zadostiučinění v nemateriální podobě, uveřejnění rozsudku na náklady povinné strany
- satisfakce finanční → přiměřené zadostiučinění v materiální podobě, náhrada škody, vydání bezdůvodného obohacení
- zastavení nekalosoutěžního jednání → zdržení se nekalosoutěžního jednání
- odstranění nekalosoutěžního jednání → odstranění nekalosoutěžního stavu

7. Které z výše uvedených nároků může aktivně legitimovaná osoba požadovat?

- soutěžitelé:
 - zdržení se protiprávního jednání
 - odstranění závadného stavu
 - přiměřené zadostiučinění
 - náhrada škody
 - vydání bezdůvodného obohacení
- spotřebitelé:
 - zdržení se protiprávního jednání
 - odstranění závadného stavu
 - přiměřené zadostiučinění
 - náhrada škody
 - vydání bezdůvodného obohacení
- tzv. jiné osoby dotčené nekalou soutěží:
 - zdržení se protiprávního jednání
 - odstranění závadného stavu
 - přiměřené zadostiučinění
 - náhrada škody
 - vydání bezdůvodného obohacení
- právnické osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů nebo spotřebitelů:
 - zdržení se protiprávního jednání
 - odstranění závadného stavu

2. KAPITOLA

Přehled právních prostředků ochrany proti nekalé soutěži

Existence sebelepší právní regulace určitého jednání nemá význam bez možnosti jejího efektivního vynucení. Hmotněprávní ustanovení o nekalé soutěži by byla pouhou proklamací práv a povinností, pokud by tato nebyla doplněna o procesněprávní normy.

Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži mají **za úkol** zejména odradit potenciální rušitele od případného budoucího porušování soutěžních pravidel (*preventivní funkce*), přičemž tato prevence může být konkrétní (vůči konkrétnímu rušiteli soutěžních pravidel) nebo generální (odrazení všech potenciálních rušitelů od porušování soutěžních pravidel). Další funkcí právních prostředků ochrany proti nekalé soutěži je zabránit pokračování nekalosoutěžního jednání a rovněž jeho případnému opakování, a to jak ze strany nekalosoutěžně jednajícího subjektu, tak ze strany dalších potenciálních rušitelů soutěžního pořádku (*represivní funkce*). Právě represivní funkce právních prostředků proti nekalé soutěži je v současné době poměrně sporná zejména s ohledem na to, že se v právu proti nekalé soutěži uplatňují sankce (co do druhu, tak jejich výše), které významnějším způsobem nezasahují do majetkové sféry rušitele (viz dále v textu). *Funkce sankční* má sloužit k postihu rušitele soutěžních pravidel v podobě sankce za uskutečnění právně nedovoleného jednání. *Funkce reparační* má reparovat (obnovit) původní stav, jenž byl nekalou soutěží způsoben (např. odstranění závadného stavu či náhrada škody). *Funkce satisfakční* má představovat určité uspokojení aktivně legitimované osoby ve sporech z nekalé soutěže za ohrožení či porušení jejích práv nekalou soutěží. Například posledně uvedená funkce není součástí veřejnoprávního postihu za porušení veřejnoprávních soutěžních pravidel (obsažených v zákoně o ochraně hospodářské soutěže), této funkce však lze do jisté míry dosáhnout například soukromoprávním vymáháním náhrady škody způsobené veřejnoprávním soutěžním deliktem, byť má tento způsob uspokojení poškozené osoby zejména charakter reparační.

Na prvním místě by subjekty právních vztahů vyplývajících z nekalosoutěžního jednání měly uvažovat o řešení vzájemného sporu mimosoudní cestou, tedy **dohodou**. Soudní ochrana by měla nastupovat jako poslední možný způsob v zabránění nekalosoutěžnímu jednání. Dohoda je obecně považována za nejlevnější, nejrychlejší a mnohdy také nejefektivnější prostředek nápravy vzájemných právních vztahů mezi ruшитelem a osobou dotčenou nekalou soutěží vzniklých v důsledku nekalosoutěžního jednání. V praxi nejčastěji osoba dotčená nekalou soutěží vyzve osobu, jež se dopouští nekalosoutěžního jednání, aby tohoto zanechala, zpravidla se stanovením přiměřené lhůty. Součástí dohody, aby byla pro poškozenou stranu efektivní a volila tento prostředek ochrany proti nekalé soutěži spíše než soudní cestu, by mohlo být také ujednání o určité finanční kompenzaci za „útrapy“ způsobené nekalou soutěží. Teprve tehdy, není-li spor vyřešen smírně, by sporné strany měly volit soudní řešení sporu.

Dohoda však bývá mnohdy značně problematická, a to nejen z důvodu neochoty rušitele přistoupit na podmínky navržené osobou dotčenou nekalou soutěží, ale také často z důvodu, že svoje jednání za nekalosoutěžní nepovažuje (tj. důsledek neurčitosti právní regulace nekalé soutěže a mnoha judikaturou doposud neřešených otázek) a jen malé množství nekalosoutěžních sporů (ostatně tak jako všech ostatních sporů) bývá řešeno právě touto cestou.

Za základ v oblasti právních prostředků ochrany proti nekalé soutěži lze považovat **právní prostředky obsažené v obchodním zákoníku**, což vyplývá z toho, že obchodní zákoník je právním předpisem regulujícím nekalou soutěž a rovněž stanovujícím (§ 53 ObchZ) konkrétní právní prostředky ochrany vztahující se výslovně k nekalé soutěži (na rozdíl od právních prostředků ochrany obsažených například v občanském zákoníku jakožto tzv. obecném předpisu ve vztahu k obchodnímu zákoníku), resp. konkrétní nároky osob aktivně legitimovaných z nekalé soutěže. Druhé z ustanovení obchodního zákoníku věnujících se právním prostředkům ochrany (§ 54 ObchZ) reguluje obrácení důkazního břemene ve sporech z nekalé soutěže a postavení tzv. právnické osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů nebo spotřebitelů. *Obchodní zákoník tak ve svých procesních ustanoveních reguluje toliko otázku vymezení subjektů, které jsou oprávněny podat žalobu z důvodu nekalosoutěžního jednání, vymezení nároků těchto subjektů a otázku důkazního břemene v nekalosoutěžních sporech.*

Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži obsažené v obchodním zákoníku jsou doplňovány instituty z mnoha dalších právních předpisů a zahrnují poměrně **širokou škálu různých právních nástrojů**.

Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži mohou být děleny podle nejrozličnějších kritérií, nejčastější členění se uskutečňuje **podle charakteru právních předpisů**, v nichž jsou tyto právní prostředky obsaženy, a to na právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži obsažené v *soukromoprávních* předpisech (obchodní zákoník, občanský zákoník a občanský soudní řád) nebo ve *veřejnoprávních* předpisech (např. trestní zákoník, zákon o regulaci reklamy, zákon o ochraně spotřebitele, zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání, tiskový zákon atd.).

Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži lze také dělit **podle charakteru sankcí**, jež jsou na jejich základě udělovány, tj. na *civilní* (obchodní a občanský zákoník), *trestní* (trestní zákoník) či *správní* (zákon o regulaci reklamy, tiskový zákon, zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání atd.).

Další členění může spočívat v dělení právních prostředků ochrany proti nekalé soutěži **podle způsobu uplatnění práv** na *soudní* (např. právní prostředky vyplývající z obchodního zákoníku, trestního zákoníku, občanského soudního řádu) a *mimosoudní* (právní prostředky zakotvené v občanském zákoníku).

Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži jsou rovněž doplňovány **mimoprávními (etickými) prostředky ochrany** obsaženými zejména v etických kodexech – tím nejvýznamnějším z posuzované oblasti je Etický kodex reklamy (2008).

Souběh odpovědnosti podle výše uvedených právních předpisů není vyloučen.

V současné době, stejně jako v prvorepublikové judikatuře, je považováno za **nepřípustné bránit se proti nekalé soutěži rovněž nekalou soutěží** (v anglosaském právním prostředí se pro takové jednání vžil pojem „*unclean hands principle*“ neboli „princip nečistých rukou“)²⁴ vyjma tzv. oprávněné obrany dle § 50 ObchZ (k tomu blíže dále v textu), stejně tak nelze pro zbavení se odpovědnosti žalovaného za nekalosoutěžní jednání argumentovat, že žalobce se rovněž dopouští nekalosoutěžního jednání.

²⁴ „Proti nekalé soutěži nelze se bránit rovněž nekalou soutěží.“ Rozhodnutí Vážný č. I 1418/35.

Zvolí-li aktivně legitimovaná osoba jakýkoliv právní prostředek ochrany proti nekalé soutěži a tento bude uplatňovat soudní cestou, musí v žalobě přesně a určitě vymezit svůj návrh na rozhodnutí soudu (tzv. **žalobní petit**), a to tak, aby mohlo být následné rozhodnutí soudu vykonatelné. K tomu se vyjádřil například Vrchní soud v Praze:²⁵ „*Pokud je návrh na rozhodnutí soudu obsažený v žalobě (žalobní petit) natolik neurčitý a obecný, že není způsobilý být obsahem výroku soudu, je třeba tuto vadu postupem podle § 43 odst. 1 občanského soudního řádu odstranit. Ve smyslu ustanovení § 79 odst. 1 občanského soudního řádu vymezení práv a jim odpovídajících povinností v žalobním petitu musí být provedeno tak přesně a určitě, aby v případě vyhovění mohl být převzat tento žalobní petit do rozhodnutí soudu a mohl být k němu (při dobrovolném nesplnění) nařízen a proveden výkon rozhodnutí...*“

Soud je v nekalosoutěžních sporech zásadně vázán zněním žalobního petitu. To potvrdil i Vrchní soud v Praze:²⁶ „*Soud je – kromě zákonem taxativně určených případů, o které zde nejde – zásadně vázán zněním žalobního návrhu (§ 153 odst. 2 občanského soudního řádu). Soud může opravit právní kvalifikaci uplatněného nároku, ale jen v případě, že žalobcem uvedená právní kvalifikace je chybná a v návrhu je obsažen věcný podklad – skutkové vyličení – pro právní kvalifikaci správnou. Jestliže však je možno uplatnit alternativně různé nároky (nároky různé právní kvalifikace, je rozhodující, který nárok žalobce zvolil a soudu nepřísluší zkoumat, z jakých důvodů tuto volbu učinil.*“

Soud o podané žalobě **rozhodne** tak, že buď žalobu **zamítne** (příp. **odmítne**), nebo v petitu požadovaný nárok **přizná**.

Při rozhodnutí o volbě konkrétního právního prostředku ochrany proti nekalé soutěži je vždy dobré mít na paměti, že *jednodušší v nekalosoutěžním sporu bývá „hájit se“ než „dobývat“*.

²⁵ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 3 Cmo 1159/94.

²⁶ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 3 Cmo 198/96.

Přehled právních prostředků ochrany proti nekalé soutěži podle soukromoprávního či veřejnoprávního charakteru právních předpisů, v nichž jsou obsaženy:

Soukromoprávní prostředky ochrany proti nekalé soutěži

<i>Podle obchodního zákoníku</i>	<i>Podle občanského zákoníku</i>	<i>Podle občanského soudního řádu</i>
– zdržení se závadného jednání – odstranění závadného stavu – přiměřené zadostiučinění – náhrada škody – vydání bezdůvodného obohacení	– předběžný zákaz zásahu do pokojného stavu – svépomoc – nutná obrana	– uveřejnění rozsudku – předběžné opatření – určovací žaloba

Veřejnoprávní prostředky ochrany proti nekalé soutěži

<i>Podle trestního zákoníku</i>	<i>Podle zvláštních zákonů</i>
– trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže	– zákon o regulaci reklamy – zákon o ochraně spotřebitele – zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání – tiskový zákon – další zákony

Mimoprávní (etické) prostředky ochrany proti nekalé soutěži

Etické kodexy (např. Etický kodex reklamy 2008)

Přehled právních prostředků ochrany proti nekalé soutěži podle způsobu uplatnění práv:

Soudní prostředky ochrany proti nekalé soutěži

<i>Podle obchodního zákoníku</i>	<i>Podle občanského soudního řádu</i>	<i>Podle trestního zákoníku</i>
– zdržení se závadného jednání – odstranění závadného stavu – přiměřené zadostiučinění – náhrada škody – vydání bezdůvodného obohacení	– uveřejnění rozsudku – předběžné opatření – určovací žaloba	– trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže

Mimosoudní prostředky ochrany proti nekalé soutěži⁴

<i>Podle občanského zákoníku</i>	<i>Podle zvláštních zákonů</i>
– předběžný zákaz zásahu do pokojného stavu – svépomoc – nutná obrana	– zákon o regulaci reklamy – zákon o ochraně spotřebitele – zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání – tiskový zákon – další zákony

1 Tím však není vyloučena možnost domáhat se svých práv po vyčerpání všech řádných opravných prostředků v řízení před správním orgánem žalobou ve správním soudnictví – srov. ustanovení § 68 písm. a) soudního řádu správního.

3. KAPITOLA

Osoby legitimované ve sporech z nekalé soutěže

-
- 3.1 Obecné vymezení subjektů právních vztahů v nekalé soutěži
 - 3.2 Aktivně legitimované osoby ve sporech z nekalé soutěže
 - 3.3 Pasivně legitimované osoby ve sporech z nekalé soutěže
-

3.1

Obecné vymezení subjektů právních vztahů v nekalé soutěži

V rámci právních vztahů v nekalé soutěži vystupuje několik skupin subjektů. Tyto lze rozdělit na **tři základní skupiny**, a to na osoby, které mohou *nekalosoutěžně jednat* (osoby, jež postihuje právo proti nekalé soutěži), na osoby, které mohou být *nekalou soutěží dotčeny* (osoby, jež právo proti nekalé soutěži chrání), a na osoby, jimž zákon přiznává *zvláštní postavení v oblasti aktivní legitimace* v nekalosoutěžních sporech (osoby, které nejednaly nekalosoutěžně ani nebyly samy přímo dotčeny nekalosoutěžním jednáním, ale mohou žalovat z nekalé soutěže).

V rámci výše uvedených skupin osob lze dále rozdělit osoby do dalších podskupin:

Mezi *osoby jednající nekalosoutěžně* se řadí soutěžitelé (v užším i širším slova smyslu).

Mezi *osoby dotčené nekalosoutěžním jednáním* se řadí soutěžitelé, spotřebitelé a tzv. jiné osoby dotčené nekalou soutěží.

Mezi *osoby, jimž zákon přiznává zvláštní postavení v oblasti aktivní legitimace v nekalosoutěžních sporech*, se řadí právnické osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů nebo spotřebitelů.

Subjekty právních vztahů v nekalé soutěži

<i>Osoby jednající nekalosoutěžně (osoby pasivně legitimované)</i>	<i>Osoby dotčené nekalosoutěžním jednáním (osoby aktivně legitimované)</i>	<i>Osoby nejednající nekalosoutěžně ani nedotčené nekalosoutěžním jednáním, jimž zákon přiznává zvláštní postavení v oblasti aktivní legitimace v nekalosoutěžních sporech</i>
– soutěžitelé (v užším a širším slova smyslu)	– soutěžitelé – spotřebitelé – jiné osoby dotčené nekalou soutěží	– právnické osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů – právnické osoby oprávněné hájit zájmy spotřebitelů

3.2

Aktivně legitimované osoby ve sporech z nekalé soutěže

Jako aktivně legitimované osoby označujeme osoby, které *mohou žalovat*, zde ze sporů týkajících se nekalé soutěže, mohou tedy vystupovat *v postavení žalobce* v nekalosoutěžních sporech.

Mezi aktivně legitimované osoby řadíme osoby dotčené nekalosoutěžním jednáním a osoby sice nedotčené nekalosoutěžním jednáním, avšak zákon jim přiznává zvláštní postavení v oblasti aktivní legitimace v nekalosoutěžních sporech.

<i>Osoby dotčené nekalosoutěžním jednáním</i>	<i>Osoby nedotčené nekalosoutěžním jednáním, jimž zákon přiznává zvláštní postavení v oblasti aktivní legitimace v nekalosoutěžních sporech</i>
– soutěžitelé – spotřebitelé – jiné osoby, jejichž práva byla nekalosoutěžním jednáním ohrožena nebo porušena	– právnické osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů – právnické osoby oprávněné hájit zájmy spotřebitelů